

**Ба Шурои диссертационии 6D.KOA- 001- и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17)**

ТАҚРИЗИ

**муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Қаландаров Фирдавсҷон
Шоназаровиҷ дар мавзуи «Амнияти иттилоотӣ ҳамчун унсури
пойдории амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти
дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 -
Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ**

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисос ва самти илм, ки аз рӯйи он диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод мешавад. Диссертатсияи Қаландаров Фирдавсҷон Шоназаровиҷ дар мавзуи «Амнияти иттилоотӣ ҳамчун унсури пойдории амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ бо шиносномаи ихтисоси 23.00.02 - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ, ки аз рӯи он ба Шурои диссертационӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1-уми ноябрин соли 2021, таҳти №311/01 ҳукуки қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад. Ҳамзамон, таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯйи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвонҳои илмӣ дода мешаванд ва бо қарори Раёсати Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми ноябрин соли 2017, таҳти №5\2 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Амнияти иттилоотӣ ҷузъи муҳими амнияти миллӣ буда, дар шароити кунунӣ таъмини он калиди муваффақияту пешравӣ мебошад. Аз ин лиҳоз, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низоми миллии ҳифзи иттилоот, аз чумла захираҳои давлатии иттилоотӣ таъсис ва мустаҳкам карда мешаванд. Дар замони муосир таъмини амнияти иттилоотӣ дар радифи чунин навъҳои амният, аз қабили амнияти сиёсӣ, амнияти ҳарбӣ, амнияти иқтисодӣ, амнияти демографӣ, амнияти экологӣ, амнияти маънавӣ - ахлоқӣ, амнияти иҷтимоӣ ва амсоли онҳо

мақоми маҳсусро ишғол менамояд. Дар шароити равандҳои ҷаҳонишавӣ ва тезутундшавии муносибатҳои геополитикий кишварҳои рӯ ба инкишофро лозим меояд, ки аз лиҳози таъминоти иттилоотӣ мусаллаҳ бошанд. Бо ёрии иттилоот комёбихо ва муваффақиятҳои давлат ба ҷомеаи ҷаҳонӣ дастрас гардида, ба масъалаҳои мавҷуда сабукӣ ва тақвият мебахшад. Дар раванди сиёсӣ амнияти иттилоотӣ яке аз масъалаҳои муҳими рӯз ба ҳисоб меравад. Андешаҳо дар бораи таъмини амнияти иттилоотӣ бояд ҷавобгӯи манфиатҳои рӯз бошанд. Зоро, имрӯз тамоми ҷомеаи ҷаҳонӣ дар заминай таъмини технологияи навини иттилоотӣ дар сиёsat пайваста бо намунаҳои ҷомеаи иттилоотӣ зиндагӣ доранд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон шабакаи интернет ба таври васеъ доираҳои гуногуни аҳолиро фаро гирифта, мамлакатро ба фазои иттилоотии ҷаҳонӣ пайваст мегардонад. Технологияи иттилоотӣ ахборотро ба нерӯи мутаҳаррике табдил додааст, ки он дар пешрафти ҷаҳони муосир нақши муайянкунандаро пайдо намудааст. Воситаҳои навтарини иттилоотӣ метавонанд оқибатҳои ҳам манғӣ ва ҳам мусбатро ба бор оранд. То қадом андоза ба нағъи манфиатҳои миллӣ истифода намудани онҳо муҳим аст. Моҳиятан, воситаҳои замонавии иттилооти оммавӣ дар заминай манфиатҳои давлатҳои бузург инкишоф меёбанд. Амнияти иттилоотии Тоҷикистон яке аз қисмҳои таркибии амнияти миллии мамлакат буда, ба ҳифзи манфиатҳои миллии соҳаҳои муҳталифи ҳаёти ҷамъиятӣ ва давлатӣ таъсир мерасонад. Таҳқими амнияти иттилоотии Тоҷикистон ва методҳои таъмини он аҳамияти муҳимро қасб мекунанд.

Дар шароити имрӯза амнияти иттилоотӣ барои рушди давлатдории миллӣ, муаррифии фарҳангӣ арзишҳои миллат ва барои рақобатпазир намудани хувият дар асри ҷаҳонишавӣ имконияти фароҳро ба вучуд овардааст. Фарогир шудани мавзуи мазкур дар назди давлат ва ҷомеа як силсила масъалаҳоро мегузорад, ки ҳаллу фасли онҳо барои таҳқими давлатдории миллӣ ва дастовардҳои он мусоидат мекунанд. Бинобар ин, аз тарафи Қаландаров Фирдавсҷон Шоназаровиҷ анҷом ёфтани таҳқиқоти илмӣ дар мавзуи «Амнияти иттилоотӣ ҳамчун унсури пойдории амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳқиқоти саривақтӣ буда, аҳамияти баланди илмӣ-

назариявӣ ва амалиро доро мебошад, зеро барои ҷавоб додан ба муаммоҳои ба миён омада, посухи илмӣ дар заминай таҳлили ҳамаҷонибаи масъалаи рушди амнияти иттилоотӣ ва амнияти миллӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур мебошад.

Рисолаи Қаландаров Фирдавсҷон Шоназаровиҷ ба таҳлили ҳусусияти амнияти иттилоотӣ дар замони тағйирёбии ҷомеа, ки ҳамчун унсури пойдории амнияти миллӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баромад мекунад, баҳшида шудааст.

Рисолаи диссертант ба масъалаи амнияти иттилоотӣ ҳамчун унсури пойдории амнияти миллӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таҳлили илмигу назариявии он вобаста ба шароити имрӯзai қишвар баҳшида шудааст. Кори илмӣ аз номгӯи ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии тадқикот, ду боб, шаш зербоб, баррасии натиҷаҳо, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат буда, дар ҳаҷми 194 саҳифаи матни чопӣ иҷро шудааст.

Дар муқаддима мубрамии мавзуи таҳқиқот дар асоси далелҳои илмӣ ошкоргардида, сатҳи рӯзмаррагии таҳқиқот барои инкишофи ҷомеаи имрӯзai Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мешавад. Муҳимиати мавзуи мазкур, пеш аз ҳама ин заминаҳои пайдоиши таҳдидҳо, монеаҳо, мушкилот ва ҳатарҳои сатҳи минтақавӣ ва байналмилалӣ дар баҳши амнияти иттилоотӣ, вазъият ва афзалиятҳои амнияти иттилоотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон алокаманд аст.

Мубрамии мавзуъ ин зарурати пайдо намудани роҳу усулҳои таъмини амнияти иттилоотӣ, ҳифзи фазои иттилоотии ҷомеа аз ҳар гуна таҳдиду ҳатарҳо, пешгирий намудани оқибатҳои манфии зуҳуроти ифратгарӣ ва тундгарӣ, баланд бардоштани маърифати иттилоотии ҷомеа, баҳусус дар онҳо ташаккул додани тафаккури танқидӣ асоснок карда шудааст.

Навғонии илмии рисола аз он иборат мебошад, ки мавзуи амнияти иттилоотӣ дар низоми амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун таркибидиҳандай манфиатҳои миллӣ, дар заминай таҳдилҳои амиқи илмӣ мағҳум, моҳият ва ҳусусиятҳои асосии амнияти иттилоотӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуда, тағйирпазирии ин масъала дар шароити навин нишон дода шудааст. Заминаҳои зуҳуроти таҳдидҳои амнияти иттилоотӣ дар давраи ду

даҳсолаи асри XXI ва омилҳои асосии таҳаввули онҳо муайян гардидаанд. Хусусиятҳои таъмини амнияти иттилоотӣ дар шароити тағйирёбии равандҳои сиёсии минтақавӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуда, зухури таҳдиду хатарҳои иттилоотӣ ва таъсири онҳо ба амнияти иттилоотии давлат муайян карда шуд. Ташаккулёбӣ ва вазъи имрӯзai амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва ҳамкориҳои минтақавӣ тавсиф карда шуд. Мушкилот ва таҳдидҳои амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шуда, роҳҳо ва воситаҳои рафъи онҳо мушаххас карда шуд. Дурнамои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муосир таҳқиқ гардида, роҳу усулҳои безарар гардонидани таҳдидҳои иттилоотӣ ва ба инобат гирифтани дигаргуниҳои замони муосир зимни таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон дода шудаанд.

Нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда аз ҷониби муаллиф ба 6 қисмат муайян гардидааст, ки мазмуну моҳияти навоварии илмиро доро буда, моҳияти илмии мавзуъро ошкор месозанд. Ба андешаи диссертант амнияти иттилоотӣ ҳоло яке аз мағҳумҳои асосӣ дар ҳукуки иттилоотӣ ба шумор меравад. Ҷомеаи иттилоотӣ, ҷомеаест, ки дар он равандҳои иттилоотӣ нисбатан дар заминаи истифодаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ ичро карда мешаванд, захираҳои иттилоотӣ бошанд ба ҳамаи табақаҳои аҳолӣ дастрасанд, ва ҳоло яке аз марҳилаҳои фаъоли инкишофи худро аз сар гузаронида истодааст. Аз ин сабаб ҳамаи он ҷизе, ки бо мағҳуми амният дар ҷомеаи иттилоотӣ пайвастааст, муҳим мебошад.

Аҳамияти илмии рисола бо дарки дуруст ва ҳаматарафаи моҳият ва хусусиятҳои низоми амнияти иттилоотӣ ошкор мегардад. Хусусиятҳои амалигардонии низоми амнияти иттилоотӣ ва истифодаи таҷрибаи сиёсӣ дар Тоҷикистон, ки барои ҳалли масъалаҳои рӯзмарраи ҳаёти сиёсӣ хеле муҳим аст, барои муҳаққиқоне, ки ба омӯзиши технологияҳои сиёсии замони муосир машғуланд, аҳамияти калон доранд.

Маводҳо ва натиҷаҳои таҳқиқот аҳамияти амалӣ дошта, дар таҳияи барномаҳои соҳавии амнияти иттилоотӣ, дастурҳои методӣ оид ба баланд бардоштани малакаи кормандони мақомоти ваколатдор дар самти амнияти

иттилоотӣ, дар таҳияи курсҳои маҳсуси сиёsatшиносӣ, геополитика, ҷомеашиносӣ ва идоракунии давлатӣ истифода намудан мумкин аст. Инчунин, ҳулосаҳои алоҳидай диссертатсия метавонанд дар оянда ба сифати асоси бунёдии ҳам заминаҳои назариявӣ ва ҳам амалию муқоисавии таҳқики бисёре аз масъалаҳои таъсиррасони инкишофи рушди ҳамаҷонибаи Тоҷикистон баромад намоянд.

Дар раванди навиштани диссертатсия муаллиф ба асарҳои муҳаққикони илми сиёсӣ, тадқиқотҳои назариявӣ оид ба амнияти иттилоотию миллӣ ва пажуҳишҳои муҳаққикони тоҷик таваҷҷӯҳи хоса равона намудааст, ки асосҳои назариявии диссертатсияро устувор месозанд. Обеъкт, предмет, мақсад, вазифа ва фарзияи тадқиқот, навғонии тадқиқот, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда ва дигар талаботи навишти кори илмӣ дар диссертатсия дар сатҳи зарурӣ масъалагузорӣ ва таҳлил шудаанд.

Хулосаҳо, тавсия ва пешниҳодҳои дар диссертатсия дарҷгардида дар 9 мақолаҳои илмӣ, аз он 7 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва дар 2 маҷмуаҳои конференсияи илмӣ инъикос ёфтаанд. Натиҷаҳои таҳқиқот барои таҳқими амнияти иттилоотӣ, амнияти миллӣ ва рушди кишвар аҳамияти муҳим дошта, дар дарки масъалаҳои гуногуни ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон кӯмак менамояд.

Автореферат ва корҳои илмие, ки дар мавзуи таҳқиқоти илмӣ нашр гардидаанд, мазмуни асосии рисолаи диссертациониро инъикос менамоянд.

Дар баробари ҷой доштани мувафаққиятҳо ва таклифҳои созанда, диссертатсияи мазкур аз камбуҷиҳо орӣ нест:

1. Аз осори мутафаккирони форсу тоҷик, ки оид ба масъалаҳои муҳимми рушди амнияти миллӣ андешаҳои судманд гуфтаанд, кам истифода шудааст;
2. Муаллиф дар диссертатсия ба таври кофӣ вобаста ба ҳуҷумҳои ҳакерӣ дар давлатҳои алоҳидай қайд менамояд, беҳтар мебуд вобаста ба ҷой доштан ё надоштани чунин воқеаҳо дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон қайд мекард;
3. Дар боби дуюми диссертатсия вазъи низоми амнияти иттилоотӣ ва амнияти миллӣ дар Тоҷикистон мавриди таҳлил қарор дода шудааст, аммо

роҳҳои таҳқим бахшидани низоми мазкур вобаста ба шароити нави сиёсӣ ба пуррагӣ тавсиф нагардидааст.

Ҳамин тариқ, диссертатсияи Қаландаров Фирдавсчон Шоназарович дар мавзуи «Амнияти иттилоотӣ ҳамчун унсури пойдории амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 - Нижодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ ба омӯзиши яке аз мавзӯъҳои мубрами илми сиёсӣ бахшида шуда, таҳқиқоти мукаммал ва анҷомёфта ба ҳисоб меравад.

Бо назардошти муҳтавои асосии диссертатсия ва аз рӯи интишороти муаллифи он гуфтан мумкин аст, ки Қаландаров Фирдавсчон Шоназарович барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 - Нижодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ сазовор мебошад.

Тақризи мазкур ба талаботи бандҳои 71-72-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувоғиқ мебошад.

Муқарризи расмӣ:

Муовини якуми Раиси Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши
назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон,
номзади илмҳои сиёсӣ

Раҳимзода Ш.К.

Имзои номзади илмҳои сиёсӣ
Ш.К. Раҳимзодаро тасдиқ менамоям.
Мудири бахши кадрҳо ва корҳои маҳсуси
Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши
назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

А.Ҷабборӣ

Суроғ:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, к. Академик Раҷабовҳо 3.
Тел.: +992 918339558